

Dzisiejsza lekcja będzie wprowadzeniem do lektury. Powtórzmy informacje o rodzajach i gatunkach literackich.

TEMAT: Rodzaje i gatunki literackie.

W tradycji europejskiej utrwalił się podział na **trzy rodzaje literackie – lirykę, epikę i dramat.**

Każdy z rodzajów literackich **dzieli się na gatunki literackie.**

Podział ten przedstawiłam Wam w tabeli poniżej. Umieściłam też informacje o najważniejszych wyznacznikach rodzajów literackich i przykłady utworów reprezentujących niektóre gatunki. Chciałabym, aby ta tabela umieszczona została przez Was pod tematem lekcji w zeszycie. Jeśli macie możliwość, możecie ją wydrukować i wkleić do zeszytu bądź umocować w inny sposób.

Obejrzyjcie, proszę, też krótki film związany z tematem dzisiejszej lekcji. Link poniżej.

<https://www.youtube.com/watch?v=VhTjF7AMG8I>

Rodzaj literacki	Podstawowe wyznaczniki	Najważniejsze gatunki	Przykłady utworów
LIRYKA	<ul style="list-style-type: none"> Osoba mówiąca – podmiot liryczny, „ja” liryczne. Forma wypowiedzi – monolog liryczny, w którym podmiot liryczny przedstawia swoje uczucia, przeżycia wewnętrzne, refleksje, myśli. Język poetycki, środki stylistyczne (np. metafory, porównania, uosobienia). Utwór wierszowany, podzielony na wersy, zwrotki, często występują rymy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pieśń, ➤ fraszka ➤ tren ➤ sonet, ➤ hymn, ➤ psalm, ➤ oda, ➤ elegia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Bogurodzica</i> – pieśń, ▪ J.A. Morsztyn, <i>Cuda miłości</i> – sonet, ▪ J. Kochanowski, <i>Tren VIII</i> – tren, ▪ J. Kochanowski, <i>Do gór i lasów</i> – fraszka.
EPIKA	<ul style="list-style-type: none"> Obecność narratora – fikcyjnej osoby opowiadającej o wydarzeniach. Podstawowa forma wypowiedzi to narracja – wypowiedź monologowa przedstawiająca wydarzenia oraz uczestniczące w nich postacie w określonym porządku czasowym. Fabuła – zdarzenia w świecie przedstawionym utworu, uporządkowane według np. następstwa czasowego, związków przyczynowo – skutkowych. Utwory epickie najczęściej pisane są prozą, choć nie tylko, np. eposy, bajki pisane są wierszem. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ epos, ➤ powieść, ➤ opowiadanie, ➤ nowela, ➤ bajka. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Homer, <i>Iliada</i> – epos, ▪ S. Żeromski, <i>Syzyfowe prace</i> – powieść, ▪ A. Sapkowski, <i>Granice możliwości</i> – opowiadanie, ▪ I. Krasicki, <i>Czapla, ryby i rak</i> – bajka.
DRAMAT	<ul style="list-style-type: none"> Utwory przeznaczone najczęściej do wystawienia na scenie. Forma wypowiedzi – dialog i monolog bohaterów. O przebiegu wydarzeń dowiadujemy się głównie z wypowiedzi postaci. Tekst główny (dialogi i monologi bohaterów) i tekst poboczny – didaskalia (uwagi autora na temat sposobu wystawienia dramatu). Utwór podzielony na akty i sceny. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ tragedia, ➤ komedia, ➤ dramat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sofokles, <i>Antygona</i> – tragedia, ▪ A. Fredro, <i>Zemsta</i> – komedia, ▪ H. Ibsen, <i>Dzika kaczka</i> – dramat.